

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

2009

Monika Křížová, DiS.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Azylová pomoc jako záchranná sociální síť

VYPRACOVALA:

Monika Křížová, DiS.

VEDOUcí BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

doc. JUDr. Jan Hejda, PhD.

STUDIJNÍ PROGRAM:

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR:

Sociální pedagogika,

DATUM ODEVZDÁNÍ:

31. ledna 2009

Zadání bakalářské práce

- NÁZEV PRÁCE:** Azylová pomoc jako záchranná sociální síť
- ZADÁNÍ PRÁCE:** Práce si klade za cíl nastínit obsah práce v azylovém domě (zaměřeno na azylový dům pro matku a dítě), jaké služby jsou klientkám sociální služby k dispozici, budou popsány sociální vrstvy potencionálních klientek, nejčastější důvody pobytu v azylovém zařízení, postavení azylové pomoci ve státní sociální síti, jaké možnosti maminky s dětmi v ČR mají.
- JMÉNO STUDENTA:** Monika Křížová, DiS.
- ROČNÍK:** 2.
- STUDIJNÍ PROGRAM:** B7507 Specializace v pedagogice
- STUDIJNÍ OBOR:** Sociální pedagogika
- VEDOUcí PRÁCE:** doc. JUDr. Jan Hejda, PhD.
- KATEDRA:** Společenských věd FM VŠE
- DATUM ZADÁNÍ:** 28. března 2008
- TERMÍN ODEVZDÁNÍ:** 31. ledna 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma »**Azylová pomoc jako záchranná sociální síť**« jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, leden 2009

podpis studenta

Anotace

Azylová pomoc jako záchranná sociální síť

Cílem práce je podat co nejširší přehled o způsobech a metodách práce v azylovém domě (zaměřeno na azylový dům pro matku a dítě), seznámit s vnitřními pravidly, se službami, které jsou uživatelkám sociální služby k dispozici, popsat sociální vrstvy potencionálních klientek a jejich dětí, obeznámit s nejčastějšími důvody pobytu v azylovém zařízení.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce
doc. JUDr. Janu Hejdovi, PhD. za cenné rady , připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod	9
Teoretická část	11
1. Vymezení základních pojmů	11
1.1. Sociální služby	11
1.1.1 Služby sociální prevence	12
1.1.2 Azylové domy	12
1.2 Nepříznivá sociální situace	13
2. Rodina	14
2.1 Neúplná rodina	15
2.1.1 Matka samoživitelka	15
2.1.2 Otec samoživitel	16
2.2 Ohrožený typ rodiny	17
3. Důvody pobytu v azylovém domě	18
3.1 Dysfunkční rodina	18
3.2 Rozvodové řízení	18
3.3 Ztráta zaměstnání, nezaměstnanost	19
3.4 Domácí násilí	19
3.5 Ztráta dosavadního bydlení	21
4. Cílová skupina, možná doba pobytu	22
4.1 Mladé matky s dítětem, těhotné ženy	22
4.2 Starší ženy s dětmi	22
4.3 Ženy ohrožené domácím násilím	23
4.4 Otec s dětmi	24
4.5 K pobytu nejsou přijímány	24
5. Metodika práce s uživateli sociální služby	25
5.1 Kontaktování sociální služby	25
5.2 Přijetí do Domova	25
5.3 Uzavírání dohody o poskytování sociální služby	25
5.3.1 Ukončení dohody o poskytování sociální služby	26
5.4 Průběh a plánování služby	27
5.5 Poslání a cíl zařízení, poskytované služby	28
5.6 Práva a povinnosti uživatele	29

6. Zákony upravující sociální práci s uživateli azylového bydlení	31
6.1 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách	31
6.1.1 Standardy kvality sociálních služeb	31
6.2 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině	32
6.3 Zákon č. 134/2006 Sb., o sociálně právní ochraně dětí	33
6.4 Úmluva o právech dítěte	33
6.5 Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů	34
7. Sociální bydlení – další krok k vyřešení nepříznivé sociální situace	36
Závěr	39
Použitá literatura	41
Přílohová část	43

ÚVOD

Žijeme v době, kdy není lehké udržet si určitý životní standart a své hodnoty, tím není myšleno pouze materiální zázemí, ale i to zázemí rodinné. Doba, která přináší do společnosti více stresu a uspěchanosti přeje lidem s větší psychickou odolností a hlavně dravostí. Ne všichni jedinci jsou schopni v této společnosti kvalitně a správně fungovat.

Každým rokem narůstá ve společnosti násilí v jakékoli formě, rodinná soudržnost přestává být hodnotou číslo jedna, což se odráží ve zvyšujícím se počtu matek samoživitelek, dále se stává pro určitou část populace problémem zajistit si základní životní potřeby jako například pocit bezpečí ve formě bydlení. Problémy společnosti mohou dostat jedince na okraj společnosti, do obtížných životních situací a potřebují zařízení, které se snaží zařadit je zpět do většinové společnosti a navést je na pozitivní změnu v životě. Lidem, kteří se ocitnou v tíživých životních situacích se nabízí pomoc v podobě azylových domů.

V zařízení, které má pomoci k nastartování nového, lepšího života pracuji třetím rokem na pozici sociálního pracovníka. Mými klienty jsou maminky s dětmi, které se z různých důvodů dostaly do situace, kterou nezvládají řešit vlastními silami. Domov pro matky s dětmi by měl být na přechodnou dobu místem, kde matky, ženy mají možnost a klid na to si svůj život uspořádat a stanovit si reálné plány do budoucna. My, jako zaměstnanci Domova, se snažíme jim pomoci nalézt ztracenou životní rovnováhu a jistotu, aby byly schopny osamostatnit se a plnit na sto procent svou nejdůležitější roli, roli matky.

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma, které mohu ze své pozice sociálního pracovníka v Domově sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku lépe představit. Cílem práce je nastínit široké veřejnosti chod azylového domu, seznámit se službami, které jsou klientkám nabízeny, obeznámit s nejčastějšími důvody k pobytu v azylovém zařízení.

Práce je složena pouze z teoretické části, kde vycházím ze svých zatím načerpaných zkušeností a z metodologie práce, která je v našem Azylovém domě závazně daná. Krom úvodu, závěru, seznamu zdrojů a příloh je bakalářská práce tvořena sedmi hlavními kapitolami a také jejich podkapitolami.

Mým záměrem je zpracovat manuál, který by mohl ucelit představu o práci a životě v azylovém zařízení většinové, nezúčastněné veřejnosti, pro pracovníky státní či nestátní sociální sféry, kteří by poté mohli lépe předávat získané informace potenciálním klientům.

Teoretická část

1. Vymezení základních pojmů

1.1 Sociální služby

Sociální služby jsou činnosti osobě, která se dočasně nebo trvale ocitla v nepříznivé sociální situaci. Poskytnutí služby ve většině případech neznamena odstranění příčin vzniku nepříznivé sociální situace. Sociální služba člověku napomáhá a podporuje jeho aktivitu vedoucí k řešení situace, její cílem je v maximální míře podporovat samostatnost, svébytnost osoby, která se v nepříznivé sociální situaci ocitla.

Sociální služby jako celek zahrnují tři základní oblasti služeb – sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.

Sociální poradenství má jako druh sociální služby výjimečné postavení, je neoddělitelnou částí všech poskytovaných služeb a všichni poskytovatelé jsou povinni také ho komukoli poskytnout.

Služby sociální péče jsou takové služby, které mají za hlavní cíl zabezpečovat osobám základní životní potřeby, které nemohou být zajištěny bez péče jiné osoby.

Služby sociální prevence slouží zejména k předcházení sociálně negativním jevům, tj. alkoholismus, bezdomovectví, kriminalita, prostituce.

Z hlediska místa poskytování jsou služby ještě děleny – pobytové (azylové domy), ambulantní a terénní. Jednotlivé formy služeb se odlišují cílem a rozsahem poskytovaných služeb a mají vliv na stanovení úhrady za poskytovanou službu. Poskytované služby lze kombinovat, aby její využití bylo co nejefektivnější.

Pobytová sociální služba je spojena s ubytováním v zařízení sociálních služeb.

Ambulantní sociální služba je když uživatel služby za službou dochází, je doprovázen nebo dopravován.

Terénní sociální služba je poskytována uživateli v jeho přirozeném sociálním prostředí.¹

¹ Sokol, R., Trefilová, V.: Sociální pracovník v rezidenčních zařízeních sociálních služeb. Praha:Aspi, 2008.

1.1.1 Služby sociální prevence

„Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.“²

1.1.2 Azylové domy

Azylový dům je službou sociální prevence, který slouží pro práci s lidmi bez přístřeší a lidem v nouzi a nabízí jim potřebnou pomoc. Klienty azylových domů jsou lidé, který z různých důvodů ztratili nebo opustili svůj domov, byt, ubytování, neumějí vyřešit komplikované problémy s tím spojené a hledají nebo přijímají pomoc azylového domu.

Azylové domy představují komplex služeb poskytujících individuální, důstojnou, nepřetržitou a koncepční pomoc osobám, které se ocitnou v krizové situaci. Plní funkci reintegračního zařízení, které zachycuje, ubytovává a za pomoci širší spolupráce pomáhá hledat další uplatnění či zakotvení pro lidi bez přístřeší a pro lidi v nouzi.³

Azylové zařízení jsou různého typu, pro muže, ženy, pro matky s dětmi. Převážně jsou pro ty, kteří mají občanství ČR. Ubytování, popřípadě strava je v azylových domech za úhradu. Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách je maximální úhrada za pobyt 70,-Kč/dospělá osoba den, 40,-Kč/dítě/den, 100,-Kč/dospělá osoba bez dítěte/den.

² Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online]. [cit. 18.9.2008]. Dostupné na: <http://sagit.cz>

³ Azylové domy [online]. [18.9.2008]. Dostupné na: <http://charita.cz>

1.2 Nepříznivá sociální situace

Nepříznivá sociální situací je oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.⁴

⁴ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online]. [cit. 18.9.2008]. Dostupné na: <http://sagit.cz>

2. Rodina

Rodina je odedávna a především existuje proto, aby lidé mohli náležitě pečovat o své děti. Kromě toho, že je biologicky významná pro udržení lidstva, je také základní jednotkou každé lidské společnosti. Reprodukce člověka jako živočicha, zprostředkovává mu vrůstání do jeho kultury a společnosti a také propojuje generace a vytváří mezi nimi pouta solidarity.⁵

Rodina prošla i v evropské společnosti mnoha změnami, význam některých funkcí se změnil. Z několikagenerační rodiny je nyní spíše rodina nukleární, rodiče a děti. Větší důraz je dnes kladen na výchovu dítěte a jeho potřeby.⁶

V minulosti tradiční obraz rodiny vyžadoval monogamní soužití muže a ženy mající po svatbě děti. Tento typ rodiny je nyní na ústupu, dnešní rodina je pluralistická, tzn. má více podob a partneři si sami určují jakou podobu bude jejich vztah mít. Podle statistik lze konstatovat, že pouhou třetinu populace tvoří rodiny úplné, zbytek tvoří rodiny s jedním rodičem, rodiny nekompletní.⁷

Rodina je důležité společenství, které je těsně spjato nejrůznějšími vztahy uvnitř i navenek. Rodina je jakýmsi malým samostatným světem, který má za hlavní poslání poskytovat svým členům péči a ochranu. Do základních funkcí rodiny můžeme shrnout – **reprodukční funkci, ekonomickou, socializační a emocionální funkci.**⁸

Rodina má rozhodující význam pro vývoj jedince v oblasti duševní, tělesné i sociální. Dítě vytváří obraz světa podle toho, jak je mu rodinou realita interpretována, s jakými postoji je konfrontováno. Osvojuje si základní návyky, strategie, dovednosti – základní vzorce chování, které později jedinec dále uplatňuje. Rodina by měla být schopna uspokojit základní potřeby dítěte.⁹

⁵ Matoušek, O.: Rodina jako instituce a vztahová síť. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.

⁶ Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

⁷ Hradecká, V., Hradecký, I.: Bezdomovectví-extremní vyloučení. Praha: Naděje, 1996.

⁸ Lovasová, L.: Rodinné vztahy. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005.

⁹ Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

Na rodinu se lze dívat z různých hledisek, pohledů. **Pohled sociálně – psychologický** se dívá na rodinu jako za základní sociální skupinu v životě člověka, která mu zajišťuje základní lidské potřeby, zprostředkovává první sociální zkušenosti, tvoří zázemí pro další vývoj. Dalším hlediskem je **pohled sociálně – ekonomický**, kde na rodinu pohlíží jako na samostatnou ekonomickou jednotku, která má určité potřeby, náklady výdaje a pokud jich není dosaženo, stát má vytvořenou záchrannou sociální síť, která má za úkol vyřešit nepříznivé sociální situace.¹⁰

2.1 Neúplná rodina

Neúplné rodiny existovaly v průběhu celé historie, s postupem času docházelo k proměnám ve způsobu jejich vzniku. V minulosti vznikaly především v důsledku úmrtí jednoho z rodičů, výjimkou nebyly ani nemanželské děti svobodných matek. Dnes v rámci neúplných rodin převažují domácnosti rozvedených, odděleně žijících vdaných a ženatých a také domácnosti svobodných matek, které mateřství vědomě plánovaly.

V celosvětovém měřítku jde o rostoucí počet neúplných rodin, v dnešní době tvoří asi 25% všech domácností a z toho je 90% tvořeno ženou žijící společně s dětmi.

V rodinách tohoto typu se lze často setkat s větším množstvím problémů (např. zhoršení ekonomické a sociální situace rodiny) a řada z nich se dotýká dětí. V naprosté většině je neúplná rodina tvořena matkou s dětmi, chybí zde socializační vliv otce.¹¹

2.1.1 Matka samoživitelka

Rodiny s jedním rodičem představují stále častější rodinný typ, převážná většina rodin s jedním rodičem jsou osamělé matky. Matky, které zůstávají samy s dětmi se setkávají z řadou problémů, které mohou způsobit, že se dostanou do krizové situace.

¹⁰ Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

¹¹ Analýza: Neúplné rodiny a rozvody manželství s dětmi [online]. [cit. 20.10.2008]. Dostupné na: <http://tydenmanzelstvi.cz>

Prvním zdrojem problémů jsou otázky týkající se financí, zaměstnání, vedení domácnosti. Druhou oblastí jsou osobní problémy, emoční stres, změny v sebepojetí, dalším zdrojem stresu mohou být vztahy s rodinou, například konfliktní vztah s bývalým manželem či druhem.¹²

Neúplné rodiny se potýkají s celou řadou problémů. Nejzávažnější problémem je dopad na psychiku dětí a jejich vývoj. Žena, která pečuje samostatně o dítě je znevýhodněna i při hledání zaměstnání. Nemůže-li sehnat zaměstnání, dostává se do problémů s placením nájmu, přičemž následkem toho může být vystěhování z bytu a matka se s dítětem ocitá bez střechy nad hlavou. Dočasným řešením poté bývá azylový dům.¹³

I v situaci, kdy jeden partner odešel z rodiny, může být snaha osamělého rodiče pomoci dětem vyrovnat se se situací úspěšná. Záleží, zda-li má rodina dostatečnou vnější podporu a také na osobnosti osamělého rodiče.¹⁴

Svobodné matky mají větší sklon obracet se pro pomoc na sociální instituce než hledat pomoc od svých rodinných sítí. Pomoc a podporu od otce svého dítěte hledá po jeho narození pouze 10% žen. Nejčastěji matky kontaktují oddělení péče o dítě příslušného místního úřadu. Institucionální pomoc svobodným matkám, by měla být pomoc komplexní – bytová, finanční i psychologická.¹⁵

2.1.2 Otec samoživitel

V poslední době se na skupinu osamělých otců začíná soustřeďovat zájem odborníků, tak i veřejnosti. Většina případů, kdy se muž stává osamělým otcem bývá po smrti matky dítěte, po opuštění rodiny či pokud je matka vážně nemocná a není schopna se o rodinu starat.

V povědomí lidí je zakódováno, že pečovatelské funkce lépe zvládají ženy a společnost je k tomu přizpůsobena. Avšak studie potvrdila, že osamělí otec vykazuje rodičovské chování, které je více podobné chování matek pečujících o dítě než chování ženatých otců.

¹² Sobotková, I.: Psychologie rodiny. 1. Vyd. Praha: Portál, 2001.

¹³ Matějček, Z.: Co děti nejvíce potřebují. Praha: Portál, 2003.

¹⁴ Sobotková, I.: Psychologie rodiny. 1. Vyd. Praha: Portál, 2001.

¹⁵ Matoušek, O.: Rodina jako instituce a vztahová síť. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.

To by potvrdilo teorii, že rodičovské chování není formováno biologicky či časnou zkušeností, ale spíše sociálními okolnostmi a příležitostí.¹⁶

Společnost u nás ještě nevyvinula dostatečnou záchrannou sociální síť pro osamělé otce. Jedná se většinou pouze o azylové domy pro matky s dětmi, kde jsou schopni na dobu nezbytně nutnou otce s dětmi ubytovat.

2.2 Ohrožený typ rodiny

Měnící se společenské a ekonomické podmínky představují určitou míru zátěže skoro pro každou rodinu. Avšak na každou rodinu je intenzita dopadu odlišná. Některé rodiny jsou zasaženy změnami méně, vyrovnávají se s nimi, zatímco jiné rodiny mohou takové změny vézt k existenčním problémům.

Právě rodiny osamělých matek s dětmi patří k nejrizikovějším rodinám. Pro tyto rodiny jsou společenské a ekonomické změny největším problémem. Jako nejvíce postrádané hodnoty uvádějí osamělé matky trvalý citový partnerský vztah, dobré hmotné podmínky, dostatek peněz.¹⁷

¹⁶ Sobotková, I.: Psychologie rodiny. 1. Vyd. Praha: Portál, 2001.

¹⁷ Kovařík, J., Šmolka, P.: Současná rodina. Praha: Asociace manželských poradců ČR, 2006.

3. Důvody pobytu v azylovém domě

3.1 Dysfunkční rodina

V dysfunkční rodině se projevují vážné poruchy některých či všech funkcí rodiny, které ohrožují či poškozují vývoj dítěte nebo ničí rodinu jako celek. Tato rodina již není schopna situaci zvládat sama a je třeba využít opatření zvenčí. Využívá se služeb a opatření zaměřených na sanaci rodiny, tzn. přijetí opatření k nápravě.¹⁸

Rodina, která není schopna zajistit normální vývoj dítěte a plnit požadavky společnosti na výchovu, je označována za rodinu dysfunkční. V dysfunkční rodině existují mezi partnery napjaté vztahy, které narušují rodinné klima, respektive rodinnou soudržnost, bez níž je úspěšná výchova velmi problematická.

Děti z dysfunkčních rodin se velmi často proto potýkají s pocity psychické deprivace, vznikající následkem dlouhodobého neuspokojování citových potřeb a vyznačují se často také některými psychickými zvláštnostmi, někdy až poruchami, negativně ovlivňujícími jejich postupné zařazování do společnosti. Rodiče se jim většinou nevěnují tak, jak by měli a nesledují důsledně náplň jejich volného času. Případná výchovná opatření nemají valného efektu, neboť přicházejí většinou pozdě a navíc bývají značně neadekvátní (tělesné tresty, striktní zákazy, atd.). Při řešení obtížných životních situací tyto děti poměrně často selhávají a mnozí se v důsledku toho obrací k návykovým látkám.¹⁹

3.2 Rozvodové řízení

V současnosti se stal rozvod závažným sociálním jevem. Pro celou rodinu znamená zásadní změnu, nese s sebou mnoho sociálních, ekonomických a psychologických důsledků, které trvají přibližně až dva roky. Dotýká se velmi vážně dětí, které za celou situaci nemohou. Rozpad rodiny či rozvod zanechává na dítěti trvalé psychické následky, které do budoucna ovlivňují další interakce, které si vytvářejí v dětství, později i v dospělosti.

¹⁸ Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

¹⁹ Šnýdřová, I.: Význam rodiny pro vývoj osobnosti [online]. [cit. 28.11.2008]. Dostupné na: <http://iustin.cz>

Pro muže je obtížnější se emočně adaptovat na novou situaci, proto více trpí duševními poruchami. Ženy zase obvykle nesou hůře změnu identity, samotný statut rozvedené ženy a častěji mohou čelit výrazným finančním problémům.²⁰

Všichni účastníci rozvodu něco ztrácejí – dospělí partnera, děti druhého rodiče, účastníci jsou většinou nuceni změnit bydliště a ekonomické ztráty jsou pravidlem, rozvedená žena je více zatížena provozem rodiny.²¹

3.3 Ztráta zaměstnání, nezaměstnanost

Ztráta zaměstnání jednoho z rodičů je jedním z významných problémů, se kterým se může rodina potýkat. Nezaměstnanost nemá dopad pouze ekonomický, tj. snížení prostředků na domácnost a výživu členů rodiny, ale i problém psychologický. Pocit neužitečnosti, neschopnosti bývá velmi stresující a může ovlivnit harmonické prostředí rodiny. Ztráta zaměstnání může mít negativní dopad na rodinu zejména pokud se jedná o dlouhodobou nezaměstnanost, nemožnost najít zaměstnání po delší dobu. Ta vede ke ztrátě pracovních návyků, tzv. sociálnímu zlenivění, kdy poté nezaměstnaný získává návyk žít ze sociálních dávek, dále zapříčiňuje ztrátu kvalifikace, zkušeností a znalostí.²²

3.4 Domácí násilí

„Domácím násilím se zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými žijící spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu.“

Násilí prochází ve vztahu různými fázemi vývoje a stává se každodenní součástí. Fáze se vyvíjí od útoků na lidskou důstojnost, ohrožení zdraví a naposled i ohrožení života oběti. Domácí násilí představuje koloběh útoků přerušovaný usmiřováním a obdobími relativního klidu. To se ale zkracuje a období napětí a útoků zase rozšiřuje. Útoky jsou s každým napadením brutálnější.

²⁰ Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

²¹ Matoušek, O.: Rodina jako instituce a vztahová síť. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.

²² Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. s. 23.

Násilí na ženách má celosvětový charakter, zasahuje napříč celé společnosti a je historicky i společensky zakořeněno. Nezávisí na věku, vzdělání, materiálním zázemí, profesi, socio-kulturní úrovni, náboženském vyznání ni národnosti.

I ve vyspělých zemích většinou přetrvává názor, že domácí násilí je soukromá záležitost, kterou si musí partneři vyřešit sami. Domácí násilí je zlehčováno, problém je okolím neviděn, podceňován a projevy jsou často přehodnocovány na běžné konflikty, které se stávají v každé rodině.

Specifickými znaky domácí násilí jsou, že mezi pachatelem a obětí jsou blízké intimní vztahy, oběť a násilník mají zpravidla společné bydlení, oba jsou vzájemně úzce propojeni, mají spolu děti, společný majetek, okruh přátel. Dalším charakteristickým znakem je dlouhodobé trvání domácího násilí, které většinou trvá několik let, je skryté a obtížně postižitelné, kontrolovatelné. Neposledním znakem, který se považuje za určující, je nesouměrnost ve vztazích, projevující se totální mocí na straně agresora a naprostou bezmocí oběti, jedná se o nerovné postavení, kdy násilník si vynucuje absolutní poslušnost po oběti.

Domácí násilí jde rozčlenit do různých kategorií, ale z pohledu oběti násilí se většinou prolínají a nedějí je zpravidla odděleně. Nejčastějším je **násilí fyzické**, které je viditelné, protože zanechává stopy v podobě modřin, jizev, zlomení, atd. Mezi projevy fyzického násilí patří bití, řezání, svazování, píchání ostrými předměty, pálení, atd. Jde o brutální projevy, které mohou vést v extrémních případech k přímému ohrožení života oběti.

S násilím fyzickým většinou souvisí **násilí psychické**, které většinou stojí na počátku. U psychického násilí si z počátku žena nemusí vůbec uvědomovat, že o násilí jde. Psychické násilí zahrnuje ponižování, hrubé nadávání, vyhrožování, urážení, zesměšňování na veřejnosti, dělání veškerých rozhodnutí za ženu, atd. Pod psychické násilí lze zařadit také násilí emocionální, ekonomické a sociální – jedná se o absolutní izolaci ženy.

Posledním druhem násilí je **sexuální násilí**, je opět hůře rozpoznatelné, odehrává se v intimním prostředí beze svědků. Za sexuální násilí považujeme znásilnění, vynucování si sexuálního styku či praktik, jednání se ženou pouze jako se sexuálním objektem, atd.

„Cílem práce s obětí domácího násilí je obnovit a zesílit pocit vlastní hodnoty a sebeúcty, vrátit důvěru ve vlastní schopnosti, vyvolat a uvědomit si pocit změny,...Důležitou součástí je vytvoření důvěry ve schopnost vytvářet smysluplné mezilidské vztahy, včetně partnerských. Taková změna vyvolá potřebu samostatně řídit svůj život a odpovídat za něj.“²³

Oběť má možnost se rozhodnou požádat o ambulantní formu pomoci či požádat o pobyt v azylovém zařízení. Pobytový program umožňuje intenzivní podporu, kdy terapeutická práce se prolíná se sociálně právním poradenstvím. Při překonávání pocitu beznaděje, která souvisí s obtížným řešením bydlení, práce, peněz má významné místo nenásilná pomoc. Žena je schopna postupně během pobytu vidět a nalézt nová řešení. Oběti taktéž pomáhá, že je součástí skupiny, která sdílí stejné či podobné problémy, necítí se tak sama a stud za to, co se dělo v jejím životě pomalu slábne.²⁴

3.5 Ztráta dosavadního bydlení

Jedním z důvodů, proč se lidé mohou dostat do azylového zařízení je ztráta dosavadního bydlení. Dle našich zkušeností je to v tuto dobu jedna z nejčastějších příčin. Ztráta bydlení jde v ruku v ruce s již zmiňovaným rozvodovým řízením či rozchodem partnerů, kdy matka s dětmi je nucena si najít nové ubytování a z finančního hlediska a nedostatku cenově přijatelných bytů je nucena obrátit se na pomoc azylového zařízení.

Dalším častým důvodem ke ztrátě bydlení je neplacení nájemného, vznikající dluhy a následná nutnost vyklizení dosavadního bytu, které nejčastěji vznikne nařízením soudu či neprodloužením nájemní smlouvy pronajímatelem.

²³ Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí
Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006.s. 97

²⁴ Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí.
Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006.

4. Cílová skupina azylového zařízení, možná doba pobytu

4.1 Mladé matky s dítětem, těhotné ženy

Do této skupiny patří většinou dívky, které opustily dětské domovy či výchovné zařízení a nebyly na vstup do samostatného života připraveny. Nyní jsou nuceni řešit otázku nechtěného těhotenství, odmítání původní rodinou, otcem dítěte a s tím vším spojenou absencí bydlení.

Mladé ženy nejsou povětšinou na těhotenství a později roli matky připraveny, nezvládají domácí práce, hospodaření s finančními prostředky a nemají ponětí jak se dítě vychovává a opečovává, jakým způsobem mají být jeho základní životní potřeby uspokojeny. Proto jsou často tyto děti psychicky i fyzicky zanedbané a hrozí zde odebrání z rodiny. Naším úkolem, tedy úkolem pracovníků azylového domu je být v těchto nedostatcích nápomocni a spolupráci problémy, neznalosti napravit.

4.2 Starší ženy s dětmi

Mnoho důvodů nás vede k tomu, že růst bezdomovského fenoménu u žen roste. I když špatné ekonomické a sociální podmínky bijí stejně tak muže i ženy, jsou to právě ženy, které jsou vydány mimořádnému riziku. Sociální, ekonomické a politické postavení žen je stále problematické. Závratná eskalace bídý postihuje tvrdě děti a ženy v situacích uprchlíků, extrémně bídých životních podmínkách, nízkého vzdělání a analfabetismu, obětí agrese, negativního účinku rozvodů.²⁵

Příčina pobytu v azylovém domě bývá u těchto žen většinou odlišná než u mladých maminek, kde se jedná většinou o problémy kořenící v původní rodině či úplná absence rodiny. Zde jde většinou o problémy již v rodině nukleární, tedy problémy úzké rodiny, tj. děti a manžel, či partner. Motivem pobytu bývá nezaměstnanost, s tím spojená ztráta bydlení z důvodů neplacení nájemného, neprodloužení nájemní smlouvy či v důsledku rozvodového řízení, alkoholismus ze strany partnera, násilí v rodině.

²⁵ Hradecká, V., Hradecký, I.: Bezdomovectví-extrémní vyloučení. Praha: Naděje, 1996.

U obou těchto skupin matek je doba pobytu sjednávána na dobu půl roku s možností prodloužení. Případné prodloužení je sjednáváno individuálně na základě toho, zda matka o své děti řádně pečuje a zda má aktivní přístup k řešení svých bytových, sociálních a osobních problémů. Tímto se snažíme eliminovat stagnování aktivity řešení svých problémů, spoléhání se, že sociální služba problémy vyřeší.

Pobyt v zařízení je pro matky s dětmi do ukončení povinné školní docházky, matka se staršími dětmi není přijímána z důvodu již specifických potřeb dítěte a z nevhodnosti možného podobného věku s mladou matkou či těhotnou ženou.

Přijímáme maminky s dětmi z celé České republiky. Kapacita zařízení je 8 matek + děti. Počet dětí, které je možno přijmout závisí na momentálních prostorových možnostech, jelikož Domov disponuje osmi pokoji s různou výměrou.

4.3 Ženy ohrožené domácím násilím

V tuto dobu, respektive například tento rok vidíme na počtu přijímaných klientek nárůst domácího násilí. Myslím si, že je to v celkovém agresivnějším chování lidí ve společnosti, v drsnější podobě uspokojování svých potřeb a zájmů, které často již zachází do svobody druhých, možná je to ale také tím, že se o tomto problému více mluví a oběti se snaží svojí situaci více řešit. Na druhou stranu vešel v platnost zákon o vykázání pachatele ze společné domácnosti a my, jako azylové domy, bychom měli mít ve své podstatě méně klientů s problémem násilí v rodině. Nevím, jestli tedy zákon funguje tak jak by měl...

Do zařízení přijímáme ženy s dětmi s problémem násilí v rodině, ale i samotné ženy bez dětí ohrožené domácím násilím. Zřízení je specifikováno jako azylový dům pro matky s dětmi, proto je v tomto případě poskytování sociální služby sjednáváno na dobu tří měsíců, do ukončení pobytu ženě sjednáme pobyt v azylovém době pro oběti domácího násilí, např. Acorus v Praze.

Pracovníci a pracovnice motivují uživatele a uživatelky služeb k samostatnému překonání nepříznivé sociální situace vzniklé v důsledku domácího násilí a posilují jejich rozhodnutí směřující k sociálnímu začlenění do běžné společnosti.

*...“důležité v práci s klientkou je posílení jejího sebevědomí, které je v důsledku dlouhodobého soužití s agresorem velmi narušeno. Je třeba jí ukázat, že má hodnotu pro ostatní lidi, je potřebná a dokáže vlastními silami zabezpečit sobě i dětem další život“.*²⁶

4.4 Otec s dětmi

Žádat o přijetí do zařízení může i otec s dětmi, avšak pobyt je možný pouze jako krizový, tj. sedmidenní. Toto omezení je z důvodu nepřizpůsobenosti azylového zařízení ke společnému soužití mužů a žen, např. není rozděleno sociální zařízení.

Pobyt otce s dětmi v Domově je velmi ojedinělý, myslím si, v soudním řízení bývají stále ještě děti většinou svěřovány do péče matky a dalším důvodem může být, že otec volí jiné možnosti než pobyt v azylovém domě.

4.5 K pobytu nejsou přijímány

- ❖ děti a mladiství bez matek
- ❖ osoby závislé a pod vlivem omamných, psychotropních látek a alkoholu
- ❖ osoby těžce zdravotně postižené
- ❖ uživatelky, které při předchozím pobytu porušovaly pravidla v zařízení a bylo to důvodem jejich vyloučení ze služby²⁷

²⁶ Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006 s. 54.

²⁷ K pobytu nejsou přijímány [online]. [cit. 21.10.2008]. Dostupné na: <http://azyldumveselicko.cz>

5. Metodika práce s uživateli sociální služby

5.1 Kontaktování sociální služby

Pokud má uživatelka zájem a důvodnou potřebu o pobyt v Domově, v první fázi se většinou kontaktuje s Domovem sama nebo prostřednictvím sociálního pracovníka odboru sociálně právní ochrany dětí příslušného úřadu. Klientku je možné přijmout i pouze na základě telefonického kontaktu. V ostatních případech klientka podává písemnou žádost o přijetí, event. Domov navštíví a společně se sociálním pracovníkem analyzuje důvody, které ji k žádosti o přijetí do zařízení sociálních služeb (dále v textu AD) vedou. Klientka předběžně definuje své osobní cíle pobytu v AD a s pověřeným pracovníkem zařízení diskutuje o možnostech pomoci ze strany Domova. Sociální pracovník konzultuje situaci klientky (s jejím souhlasem) s odborem sociálně právní ochrany dětí. Pokud je objektivně dokázáno, že není závažný důvod pro přijetí, který je zjištěn především šetřením OSPOD, je klientce doporučeno řešit stávající situaci jiným adekvátním způsobem. Klientka je informována o podmínkách pobytu, včetně jeho ceny.²⁸

5.2 Přijetí do Domova

O přijetí uživatele do zařízení rozhoduje vedoucí Domova nebo se sociální pracovník a pokud je to možné po poradě se sociálními asistenty, tj. s celým pracovním týmem. V případě, že se na jedno místo hlásí více zájemců zvažuje se situace zájemce především s ohledem na děti, tzn. že v tomto případě nerozhoduje časové pořadí žádostí o poskytnutí služby. V případě akutního příjmu, zejména ve večerních hodinách nebo o víkendech se sociální asistentka telefonicky spojí se sociálním pracovníkem nebo vedoucím Domova.

5.3 Uzavírání dohody o poskytování sociální služby

Dohoda o poskytnutí služby je uzavírána v písemné formě, a to v den nástupu do služby. Uzavírání dohod s uživateli služby je v kompetenci vedoucího Domova, v případě jeho nepřítomnosti může dohody uzavírat také soc. pracovník. Pokud uživatel nastoupí do služby

²⁸ Standardy kvality poskytované služby. Interní materiál Domova sv. Alžběty pro matku a dítě.

²⁹ Standardy kvality poskytované služby. Interní materiál Domova sv. Alžběty pro matku a dítě.

v době víkendu nebo ve všedních dnech v pozdních odpoledních či večerních hodinách dohoda je uzavřena první pracovní den.

V písemné dohodě je stanovena smluvená doba poskytnutí služby (tj. půl roku), její cena a pravidla jejího poskytování pro obě strany, včetně možných způsobů ukončení služby. Klientka je nejméně měsíc předem upozorněna na uplynutí dohodnuté doby pobytu zajištěné dohodou o ubytování. Pobyt může být, na její žádost, po zvážení všech okolností, dále prodloužen.³⁰

Při uzavírání dohody je vedoucí Domova nebo sociální pracovník povinen uživateli vysvětlit všechny body dohody, zodpovědět případné dotazy a ujistit se, že uživatel všemu porozuměl. Zároveň je uživatel znovu upozorněn na to, že Domov má pověření k sociálně právní ochraně dětí a co z toho vyplývá.

Sociální pracovník s uživatelem rámcově prohovoří jeho očekávání a míru vzájemné spolupráce. V průběhu prvního měsíce pobytu společně sestaví plán pomoci (= individuální plán).³¹

5.3.1 Ukončení dohody o poskytování sociální služby

Uživatel může dohodu ukončit na vlastní žádost kdykoli a to bez udání důvodu. K ukončení poskytování služeb ze strany zařízení může dojít z rozhodnutí odpovědné osoby (ředitele zařízení nebo jejího zástupce v době jeho nepřítomnosti) a to zejména v případech hrubého porušení domovního řádu ze strany uživatele, případně při opakovaném porušování domovního řádu.³²

Za hrubé porušení domovního řádu se rozumí:

- ❖ Nesplnění smluvních podmínek, zejména pak nedodržení platebních podmínek.
- ❖ Neplnění řádné péče o dítě, zejména pak zanedbání povinné péče, fyzické tresty uplatněné na dítěti, odebrání dítěte z péče uživatele, neohlášené opuštění dítěte či ohrožení mravní výchovy dítěte.

³⁰ Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.

³¹ Standardy kvality poskytované služby. Interní materiál Domova sv. Alžběty pro matku a dítě.

³² Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.

- ❖ Opakovaná nespolupráce s pracovníky zařízení.
- ❖ Nerespektování a nedodržování bezpečnostních a hygienických pravidel.
- ❖ Hrubé a agresivní chování vůči ostatním uživatelům služeb zařízení či vůči pracovníkům zařízení.
- ❖ Užívání návykových látek v zařízení, popřípadě jejich vnášení do areálu zařízení.
- ❖ Opakované poškozování či krádež inventáře zařízení.

Za opakované porušování domovního řádu se rozumí:

Je-li uživateli uděleno písemné napomenutí za porušení domovního řádu, v případě udělení 3. napomenutí za porušení domovního řádu je uživateli ukončena dohoda o poskytování sociálních služeb. Přičemž platí, že opakovaně lze získat za stejný přestupek další napomenutí.

V případě ukončení poskytování služby z důvodu hrubého nebo opakovaného porušení domovního řádu je dohoda ukončena v co nejkratším termínu, který závisí na společné dohodě obou smluvních stran.³³

5.4 Průběh a plánování služby

Každá uživatelka soc. služby, za pomoci sociálního pracovníka, tvoří svůj individuální plán pobytu v Domově. V individuálním plánu jsou stanoveny cíle pobytu a způsoby, jak jich dosáhnout. Klientka sama rozhoduje o tom, co z nabídky služby využije a co nikoliv. Při konzultacích se sociálním pracovníkem klientka cíle pobytu přehodnocuje, event. mění a znovu reflektuje nabídku služeb zařízení.

Uživatelka sociální služby je směřována především k samostatnosti, soběstačnosti a zodpovědnosti za sebe a své dítě. Otázkám spojeným s hospodařením, vedením domácnosti a péčí o děti se plně věnují sociální asistentky. Velká pozornost je věnována především otázkám výchovy dětí pomocí názorného vedení. Hlavním těžištěm činnosti je intenzivní motivace klientky k pozitivní životní změně a její podpora ze strany pracovníků zařízení.

³³ Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.

O průběh a plánování soc. služby se stará sociální pracovnice, respektive asistuje, směřuje a motivuje klientku ke krokům vedoucím k pozitivní změně v životě. Dílčí kroky také plní za pomoci, vedení soc. asistentek.³⁴

5.5 Poslání a cíl zařízení, poskytované služby

Posláním Domova je pomoc matkám s dětmi či osamělým ženám v momentální životní tísní. Cílem služby je pomoci uživatelce k samostatnému a zodpovědnému životu za sebe a především za své děti prostřednictvím komplexu azylové pomoci.

Cíle zařízení:

- ❖ Pomoci při začlenění uživatelky, shodně tak u dítěte, do tzv. běžného života, většinové společnosti.
- ❖ Vedení k samostatnosti a zodpovědnosti za sebe a hlavně za své děti.
- ❖ Napomoci matkám v oblasti řádné péče o dítě tak, aby děti nebyly ohroženy návrhem na odebrání dítěte z důvodu zanedbání péče.
- ❖ Intenzivní motivace matky k pozitivní životní změně.³⁵

Poskytované služby:

- ❖ Ubytování na přechodnou dobu (6 měsíců, s možností prodloužení, řešeno individuálně).
- ❖ Poradenství v sociálně – právní oblasti (pomoc při vyřizování sociálních dávek, soudních jednání, atd.).
- ❖ Pomoc při hledání ubytování a zaměstnání.
- ❖ Možnost osobní asistence při jednání s úřady, soudy, s lékaři, školami,...
- ❖ Zprostředkování kontaktů na navazující odborníky (dětský lékař, lékař pro dospělé, psycholog, atd.), školská zařízení,...
- ❖ Poradenství a pomoc v péči o dítě a vedení domácnosti, individuální poradenství, výtvarné aktivity, rozvoj tvořivých dovedností, pomoc a příprava školních povinností.³⁶

³⁴ Standardy kvality poskytované služby. Interní materiál Domova sv. Alžběty pro matku a dítě.

³⁵ Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.

³⁶ Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.

5.6 Práva a povinnosti uživatele

Práva uživatele:

- ❖ Uživatel má právo využívat služby dle dohody s poskytovatelem.
- ❖ Uživatel musí být přijat s respektem, pracovníci zařízení musí respektovat jeho soukromý život.
- ❖ Pracovníci Azylového domu mohou získávat o klientovi pouze takové informace, které jsou nutné pro poskytnutí sociální péče a ostatních služeb.
- ❖ Uživatel má právo činit vlastní rozhodnutí, což znamená, že pracovníci Azylového domu při poskytování služeb vychází z klientových potřeb a přání, informují klienta o alternativních metodách péče, jejich účelu a výhodách.
- ❖ Uživatel soc. služby má právo na důvěrnost, čímž se rozumí, že pracovníci Azylového domu musí dodržovat závazek nezveřejňovat informace o klientovi a používat je tak, aby to nijak nepoškozovalo jeho práva.
- ❖ Uživatel má právo na projednání stížností, která se týká kvality poskytování služeb.
- ❖ Uživatel má právo obracet se na pracovníky Azylového domu ve všech otázkách svého osobního života, péče a výchovy dítěte a požadovat účelnou pomoc a radu.³⁷

Povinnosti uživatele:

- ❖ Uživatel je povinen podrobně se seznámit s Domovním řádem, kterým se musí v průběhu pobytu řídit.
- ❖ Provoz Domova je ve všech složkách podřízen především zájmům a potřebám dětí, k této zásadě jsou podřízeny osobní zájmy matky.
- ❖ Důležitou povinností uživatele je aktivně řešit své osobní, sociální a bytové problémy. V případě nezájmu a neaktivně řešit své problémy není smlouva o poskytování sociální služby prodloužena či je ukončena dříve. Snažíme se tímto zabránit zneužívání služby.
- ❖ Uživatelé se k sobě navzájem chovají ohleduplně a vzájemně respektují své soukromí a práva.
- ❖ Uživatel je povinen dodržovat základní hygienická a stravovací pravidla, stejně je povinen dodržovat i bezpečnostní pravidla.

³⁷ Standardy kvality poskytované služby. Interní materiál Domova sv. Alžběty pro matku a dítě.

- ❖ Uživatel je povinen řádně pečovat o svěřený inventář, jakož i zařízení a spotřebiče, jejichž vlastníkem je zařízení.
- ❖ Uživatel je povinen dbát rad a doporučení pracovníků zvláště těch, které se týkají péče o dítě a účinně spolupracovat s pracovníky Domova.
- ❖ Uživatel je povinen poskytovat svým dětem kvalitní všestrannou péči, nesmí zanedbávat fyzický, psychický a mentální vývoj dítěte.³⁸

³⁸ Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.

6. Zákony upravující sociální práci s uživateli azylového bydlení

6.1 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Hlavním posláním zákona je chránit práva a oprávněné zájmy lidí, kteří jsou oslabeni v jejich prosazování, a to z různých důvodů jako je věk, zdravotní postižení, nedostatečně podnětné sociální prostředí, krizová životní situace a mnoho dalších příčin.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách vytváří právní rámec pro nesčetné množství vztahů mezi lidmi a institucemi v případech, kdy je nezbytné zabezpečit podporu a pomoc lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé sociální situaci.

Zákon vymezuje vedle práv a povinností jednotlivců také práva a povinnosti obcí, krajů, státu a samozřejmě také poskytovatelů sociálních služeb.

Tento zákon dále upravuje předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka, pokud vykonává činnost v sociálních službách nebo podle zvláštních právních předpisů při pomoci v hmotné nouzi, v sociálně-právní ochraně dětí, ve školách a školských zařízeních, ve zdravotnických zařízeních, ve věznicích, v zařízeních pro zajištění cizinců a v azylových zařízeních.³⁹

6.1.1 Standardy kvality sociálních služeb

Na základě spolupráce MPSV, zástupců uživatelů služeb, poskytovatelů sociálních služeb, zástupců státní správy a samosprávy i odborné veřejnosti byly vytvořeny Standardy kvality sociálních služeb. V roce 2002 byl předložen první klíčový metodický materiál standardů.

V poskytování sociálních služeb je nutné řídit se Standardy kvality sociálních služeb, které jsou zpracovány v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou MPSV ČR č. 505/2006 Sb.⁴⁰

³⁹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online]. [cit. 24.11.2008]. Dostupné na: <http://sagit.cz>

⁴⁰ Sokol, R., Trefilová, V.: Sociální pracovník v rezidenčních zařízeních sociálních služeb. Praha: ASPI, 2008.

Standardy kvality popisují, jak má vypadat kvalitní sociální služba. Jsou souborem měřitelných a ověřitelných kritérií, jejichž smyslem je průkazným způsobem posoudit kvalitu poskytované služby. Měřitelnost kritérií je důležitá pro poskytovatele, které zajímá kvalita vlastních služeb, pro uživatele služby či pro zadavatele služby, to jsou ti, kteří služby zadávají a hradí z veřejných zdrojů.

Důležitým rysem standardů je jejich obecnost, jsou proto použitelná na celou škálu sociálních služeb. Standardy mají pořadová čísla 1 – 15.⁴¹

Standardy kvality jsou rozděleny do tří základních částí:

- ❖ Procedurální standardy – jsou nejdůležitější, stanovují, jak má poskytování služeb vypadat. Velká část je věnována ochraně práv uživatelů.
- ❖ Personální standardy – věnují se personálnímu zajištění služeb, jejich vzdělání, dovednostem a na podmínkách, které pro práci mají.
- ❖ Provozní standardy – definují podmínky pro poskytování sociálních služeb, soustřeďují se na prostory, kde jsou služby poskytovány, na dostupnost, ekonomické zajištění a rozvoj kvality.⁴²

6.2 Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

„Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině upravuje základní instituty rodinného života, jakými jsou například manželství, rozvod, péče o děti a rodičovská zodpovědnost, opatrovnictví.“

„Dalšími instituty, které jsou obsaženy v zákoně o rodině jsou: určení rodičovství, osvojení, poručenství, opatrovnictví, výživné a vyživovací povinnosti manželů. V zákoně také naleznete úpravu civilního a církevního sňatku. V budoucnu by měl tento zákon výrazně nahradit nový občanský zákoník.“⁴³

⁴¹ Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe. MPSV, 2002.

⁴² Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe. MPSV, 2002.

⁴³ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině [online]. [cit. 24.11.2008]. Dostupné na: <http://smlouvyzdarma.blogspot.com>

6.3 Zákon č. 134/2006 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

„Účelem sociálně právní ochrany dětí je poskytnout zvýšenou ochranu nezletilým dětem, které se nemohou sami bránit v případě působení negativních vlivů na jejich osobu nebo na jejich budoucí vývoj. Sociálně právní ochrana zejména chrání práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, dále chrání oprávněné zájmy dítěte, včetně ochrany jeho jmění, a působení na obnovení narušených funkcí rodiny. Sociálně právní ochranu provádějí příslušné orgány veřejné správy...“⁴⁴

Úkolem sociálně právní ochrany dětí je zejména působit na rodiče, aby plnili rodičovské povinnosti, projednávání s dětmi i s rodiči kroky k odstranění nedostatků ve výchově a v chování dítěte, poskytování poradenství, sledování nepříznivých vlivů na vývoj dítěte a činění opatření na jejich odstranění.⁴⁵

Také Domov sv. Alžběty pro matku a dítě získal Krajským úřadem Jihočeského kraje v roce 2003 pověření k sociálně právní ochraně dětí. Zjednodušeně řečeno, pracovníci Domova mají za povinnost dohlížet nad správnou výchovou a péčí matky, která je v zařízení společně se svými dětmi ubytovány. Nedostatky jsou řešeny poradenstvím, pomocí v těchto věcech, avšak narušování práv a působení negativních vlivů na dítě je nahlášeno a následně řešeno s Oddělením sociálně právní ochrany dětí příslušného úřadu. Všechny kroky jsou vždy ku prospěchu dítěte.

6.4 Úmluva o právech dítěte

„Úmluva o právech dítěte je výsledkem dlouhých jednání zástupců zemí s odlišnými společenskými a hospodářskými systémy a různými kulturními, etickými a náboženskými přístupy, nevládních organizací a agencí OSN. Vůdčím duchem úmluvy je nejlepší zájem dítěte a výzva státům, které ratifikují tuto úmluvu, aby vytvořily podmínky aktivní a tvůrčí účasti dětí na společenském a politickém životě ve svých zemích.“⁴⁶

⁴⁴ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí [online]. [cit. 27.11.2008]. Dostupné na: <http://zakony-online.cz>

⁴⁵ Zelená, M. Klégrová, A. :Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

⁴⁶ Úmluva o právech dítěte [online]. [cit. 27.11.2008]. Dostupné na: <http://detskaprava.cz>

Úmluvu o právech dítěte nepřijaly pouze dva státy - USA a Somálsko. USA tento dokument podepsalo, ale nedošlo k jeho ratifikaci.

*„Úmluva o právech dítěte je mezinárodním právním dokumentem, který kodifikuje práva dítě formou smlouvy a je pro státy, jež ji ratifikovaly, závazná“.*⁴⁷

Pro ČSFR vstoupila Úmluva o právech dítěte v platnost dne 6. února 1991, Česká republika je Úmluvu vázána od 1. ledna 1993. Tímto dnem začala Česká republika přebírat závazky s ní spojené, tzn. přijetí příslušných právních norem, jejich účinné zabezpečení a vytvoření podmínek pro její uvedení do chodu.

Obsah Úmluvy odráží základní potřeby dítěte, zahrnující práva občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní. Práva jsou formulována od základních práv zabezpečujících přežití až po práva vyjadřující možnost dítěte o sobě rozhodovat, a to v závislosti na věku. Východiskem přitom je přesvědčení, že dítě jako lidská osobnost má stejnou hodnotu jako dospělý člověk.⁴⁸

6.5 Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Zákon o ochraně osobních údajů je základním právním předpisem upravujícím ochranu osobních údajů a činnost Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Smyslem zákona o ochraně osobních údajů je Listinou základních práv a svobod zaručené právo na ochranu občana před neoprávněným zasahováním do jeho soukromého a osobního života neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním osobních údajů. V současné společnosti je vlivem rozvoje informačních technologií toto právo stále více narušováno.⁴⁹

Zákon se vztahuje na osobní údaje, které zpracovávají státní orgány, samospráva, fyzické a právnické osoby automatizovaně nebo jinými prostředky. Nevztahuje se na zpracování údajů fyzickou osobou pro osobní potřebu a ve vymezených případech též na zpravodajské

⁴⁷ Práva dítěte v dokumentech. Odbor prevence kriminality MV ČR, 1998. s. 3 – 4.

⁴⁸ Práva dítěte v dokumentech. Odbor prevence kriminality MV ČR, 1998.

⁴⁹ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů [online]. [cit. 27.11.2008]. Dostupné na: <http://businessinfo.cz>

služby a policii. K zabezpečení ochrany údajů zákon zřizuje Úřad pro ochranu osobních údajů.⁵⁰

Naše zařízení získalo registraci u Úřadu pro ochranu osobních údajů v roce 2001. Tato registrace je u toho typu zařízení nutná, protože od klientů získáváme mnoho osobních a citlivých údajů, které jsou potřebná pro kvalitní práci s klientem. Všichni zaměstnanci, popřípadě stážisti jsou povinni zachovat maximální mlčenlivost, být naprosto loajální k uživatelům sociální služby.

⁵⁰ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů [online]. [cit. 27.11.2008]. Dostupné na: <http://businessinfo.cz>

7. Sociální bydlení – startovací a sociální byty – další krok k vyřešení nepříznivé sociální situace

Sociální bydlení je samostatné bydlení, které může navazovat na pobyt v azylovém domě či jiném sociálním zařízení. Je určeno osobám, které v důsledku nepříznivé sociální situace nemají přístup k bydlení nebo jsou ohroženy ztrátou bydlení. V takovém bydlení jsou současně poskytovány sociální služby, např. sociální programy, poradenství, specifický způsob placení nájemného, atd. Do sociálního bydlení zařazujeme byty na půl cesty, startovací, vstupní či sociální byty.

Sociální byty mají své důležité místo v systému pomoci lidem bez přístřeší a jsou důležitým krokem pro osoby, které se chtějí vrátit do běžného života, nájemné je obvykle nižší a jejich provoz je určitým způsobem dotován. Lidé žijící v sociálních bytech mají většinou zaměstnání, ale často musí splácet dluhy, nebo mají příjem z invalidních důchodů či sociálních dávek, žijí tedy na hranici životního minima a nemohou si jiné než toto bydlení dovolit. Sociální byty v jejich případě mohou fungovat **jako prevence bezdomovectví**.⁵¹

*„Sociální bydlení, jak je známo v zemích Evropské Unie, představuje přiměřené bydlení pro domácnosti v hmotné nouzi. Od běžného bydlení se liší sociální bydlení podporou obce nebo státu, či zvláštním přístupem obce k postižené domácnosti“.*⁵²

V současné době je sice pro nové rodiny dostatek volných bytů, ale ty si většina rodina nemůže z finančních důvodů dovolit koupit a ani pronajmout vzhledem k zvyšování nájemného.⁵³

Velká část obcí dosud není na vlastní bytovou politiku připravena, sociální bydlení zůstávají ve většině obcí tabuizováno, případně degradováno na tzv. holobyty.

Obce většinou zřizují či financují azylové domy, holobyty či ubytovny, je to v konkrétním čase ochrana před úplným vyloučením ze společnosti, není to však řešení problému bezdomovství.

⁵¹ Richterová B., Orgoníková, L.: Různé cesty. Krnov, 2008.

⁵² Hradecká, V., Hradecký, I.: Bezdomovectví-extrémní vyloučení. Praha: Naděje, 1996. s. 17.

⁵³ Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.

Obyvatelé těchto provizorních, avšak v konkrétní době velmi záslužných zařízeních zůstává nadále bezdomovce.⁵⁴

Při práci v azylovém domě vidím problém v tom, že není nebo ve velmi malém množství návaznost na služby azylové pomoci v podobě sociálního bydlení. Jak již bylo řečeno, podnájemní byty jsou pro osamělé matky s dětmi finančně nedostupné, pronajímatelé ve většině případů chtějí dva či více nájmů dopředu, což si matky většinou na mateřské dovolené nemohou absolutně dovolit. Azylové bydlení neslouží k trvalému žití, ale pouze na přechodnou dobu, ale co pak...? Kam má maminka s dětmi, která nemá zázemí v původní rodině, partnera, který by se o ní a o děti jako správný chlap postaral,...jít? Jedinou možností je pro ně tzv. pendlovat po azylových domech, mít tím pádem alespoň zajištěnou střechu nad hlavou, ale jaký je to život?? Nemít pořádnou možnost začít žít samostatně a vzít plně zodpovědnost za sebe, ale hlavně za své děti. Mám hrůzů si jen představit, že bych byla nucena žít velkou část svého života po azylových domech, stále se stěhovat, zvykat si na nové lidi a v podstatě stále nemít nic.

Další věcí, pro mě příliš nepromyšlenou je to, že například v Písku, což je okres, pod který naše zařízení spadá, sociální byty jsou, ale město je pronajímá lidem pouze na dva roky, poté již smlouvu neprodlouží a lidé musejí opět byt opustit. Stává se nám, že se poté klientky opět vrací, protože nemají jinou možnost kam jít.

Dle mého názoru by bylo řešení, kdyby město, obec či jiný spolek provozující sociální bydlení intenzivně pracovali se sociálními zařízeními pro lidi v obtížné životní situaci, ty by doporučili vhodné klienty, ty, kteří budou plnit všechny závazky z toho vyplývající a budou si takové šance vážit. Je třeba opravdu říct, že ne všechny uživatelky naší služby by byly toho schopny a my, jako zaměstnanci bychom je s čistým svědomím do takového bytu doporučili. Ale jsou mezi nimi i takové, u kterých vím, že by velice dobře v samostatných bytech fungovaly, jen nemají tu možnost. Nájemní smlouva by se prodlžovala po kratší době, například po půl roce pokud by byla spolupráce v pořádku, a po uplynutí určité doby, řekněme cca tři roky by se postupně začal nájem zvyšovat, až by se změnil na klasické tržní nájemné a rodina či osamělá matka by měla možnost v tomto bytě zůstat.

⁵⁴ Hradecká, V., Hradecký, I. :Bezdomovectví-extrémní vyloučení. Praha: Naděje, 1996.

Dle mého názoru by bylo záslužnější a více motivující, kyby stát místo peněz, které v rámci sociální dávky – Příspěvek na bydlení, přispíval obcím či spolkům na provoz sociálních či startovacích bytů.

Azylový dům je zajisté nepostradatelnou součástí komplexu sociálních služeb, slouží na přechodnou dobu pro lidi, kteří se dostanou do obtížné životní situace, kde si posílí sebevědomí, rozhodnou se o dalším postupu k uspořádání svého života. Dle mých zkušeností nezáleží na věku, národnosti a dokonce ani na vzdělání, do azylového domu se dostávají lidé průřezem celé společnosti. Azylový dům je ale pouze první krok k pozitivní životní změně.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zdokumentování chodu azylového domu, definovat příčiny kvůli kterým se matky s dětmi do takového zařízení nejčastěji dostávají a jak se s nimi posléze na zlepšení jejich životní situace pracuje. Pro nás, pro pracovníky, azylového domu je velkou satisfakcí a odměnou, když je matka schopna a připravena opět se postavit na vlastní nohy a být zodpovědná za sebe a především za své děti.

Využívání služeb azylových domů není pouze doménou sociálně slabých či lidí s nižším inteligenčním kvocientem, jak si početná veřejnost mylně myslí, ale do krizové situace se může dostat jakákoliv rodina, záleží na možnostech a schopnostech jejích členů, jak dokáží situaci řešit.

Není ale možné si ze strany uživatelů azylové pomoci myslet, že odchod do azylového domu je jakýsi útěk od všedních, nyní probíhajících starostech a strastech. Naopak, azylový dům má být právě začátek jejich řešení, kdy je možnost využít všech nabízených služeb a možností k vyřešení problémů. Pracovníci zařízení zde plní funkci rádce, pomocníka, asistenta či navrhovatele alternativního řešení problému, jejich účelu a výhodách, avšak vždy je vše na rozhodnutí daného klienta. Zde je ale nejdůležitější CHTÍT, chtít vzít život do vlastních rukou a změnit ho k lepšímu a nečekat jak s ním život dále naloží.

Před nedávnou dobou přišel na e-mailovou adresu našeho azylového domu dopis, který mě skoro rozbrečel. Zde zcela ze srdce a velmi emotivně nám vyjádřila své díky naše bývalá maminka. V dopise stálo, jak moc si váží naší práce, a že když přišla před léty se svými třemi dětmi v uboženém stavu a bez ničeho, jak moc jsme jim v tu dobu pomohli, jak materiálně, tak především psychicky. Opět si zde připadala, že má nějakou rodinu, má jí někdo rád a je proč žít.

Pro nás, pro pracovníky azylových domů je velmi důležitá takto laděná zpětná vazba od klientů. Tato práce je psychicky náročná, a to především tím, že nejsou až tak markantně k vidění pozitivní kroky a výsledky práce, jako u jiných profesí. Není lehké vyrovnat se s tím, že vaše dlouhodobá, vytrvalá a oddaná práce pomoci klientovi přišla vniveč. Na druhou stranu, vše je také otázkou zkušeností a dovedností umět se částečně od problémů klientů odpoutat a nebrat si jejich životy domů.

Po tomto krásném dopise jsem se ale opět ujistila, že tato práce má velký smysl a existence azylových domů je strašně důležitá.

Vytvořila jsem určitý manuál představující azylové bydlení, se kterým bych ráda dále nakládala a využila ho v praxi. U spolupracujících státních či nestátních orgánů jsem se dotazovala na potencionální zájem, dostalo se mi kladné odpovědi.

POUŽITÁ LITERATURA

Knihy

1. Domovní řád Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku. Interní materiály.
2. Hradecká, V., Hradecký, I.: Bezdomovectví-extrémní vyloučení. Praha: Naděje, 1996. ISBN 80-902292-0-4
3. Interní materiály. Domov sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku.
4. Kovařík, J., Šmolka, P.: Současná rodina. Praha: Asociace manželských poradců ČR, 2006.
5. Lovasová, L.: Rodinné vztahy. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005. ISBN 80-239-5640-X.
6. Matějček, Z.: Co děti nejvíce potřebují. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7169-192-5
7. Matoušek, O.: Rodina jako instituce a vztahová síť. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-76-1
8. Práva dítěte v dokumentech. Odbor prevence kriminality MV ČR, 1998. ISBN 80-8521-56-7
9. Richterová B., Orgoníková, L.: Různé cesty. Krnov, 2008. ISBN 978-80-254-1562-7
10. Sobotková, I.: Psychologie rodiny. 1. Vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8
11. Sokol, R., Trefilová, V.: Sociální pracovník v rezidenčních zařízení sociálních služeb. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-316-4
12. Standardy kvality sociální služby. Interní materiály Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku.
13. Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006. ISBN 80-86878-50-3
14. Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. ISBN 80-86552-45-4
15. Zelená, M., Klégrová, A.: Podpora rodiny. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-67-9

Elektronické zdroje

16. Analýza: Neúplné rodiny a rozvody manželství s dětmi [online]. [cit. 20.10.2008].
Dostupné na: <http://tydenmanzelstvi.cz>
17. Azylové domy [online]. [18.9.2008]. Dostupné na: <http://charita.cz>
18. K pobytu nejsou přijímány [online]. [cit. 21.10.2008]. Dostupné na:
<http://azyldumveselicko.cz>
19. Šnýdrová, I.: Význam rodiny pro vývoj osobnosti [online]. [cit. 28.11.2008].
Dostupné na: <http://iustin.cz>
20. Úmluva o právech dítěte [online]. [cit. 27.11.2008]. Dostupné na:
<http://detskaprava.cz>
21. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů [online]. [cit. 27.11.2008]. Dostupné
na: <http://businessinfo.cz>
22. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině [online]. [cit. 24.11.2008]. Dostupné na:
<http://smlouvyzdarma.blogspot.com>
23. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online]. [cit. 24.11.2008]. Dostupné na:
<http://sagit.cz>
24. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí [online]. [cit. 24.11.2008].
Dostupné na: <http://zakony-online.cz>

PŘÍLOHY

- Příloha č. 1 – Základní informace o Domově sv. Alžběty pro matku a dítě, Veselíčko
- Příloha č. 2 – Dohoda o poskytování sociální služby
- Příloha č. 3 – Fotky Domova sv. Alžběty pro matku a dítě⁵⁵

⁵⁵ Interní materiály. Domov. Sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku.

Příloha č. 1

Farní Charita Veselíčko byla založena na podzim 1996, Domov sv. Alžběty pro matku a dítě zahájil svoji činnost v dubnu 1997 v objektu bývalé mateřské školky a dříve fary. Jednalo se o první zařízení svého typu v Jihočeském kraji. Zahájení provozu předcházela celková rekonstrukce objektu. Původní kapacita Domova byla šest matek s dětmi, v posledních letech je kapacita rozšířena na osm matek s dětmi. Objekt Domova měla Farní charita dlouhodobě pronajatý od Českobudějovického biskupství, v roce 2006 se FCH Veselíčko stala majitelem nemovitosti

Klientky obývají jednotlivé pokoje o různé výměře. Velikost pokoje pro klientku je odvislá na počtu a stáří dětí. Pokoje jsou vybaveny základním, standartním nábytkem (postele, postýlka, stůl, židle, skříň, lednice). Sociální zařízení, kuchyň a herna jsou prostory společné pro všechny uživatele. Objekt v sobě dále zahrnuje kancelář sociálního pracovníka, místnost pro práci sociálního asistenta, půda, která je využívána jako sklad, sklep jako sušárna. Součástí objektu je také kočárkárna. Kolem Domova je velká zahrada, na které bylo v roce 2006 zbudováno nové dětské hřiště.

Domov sv. Alžběty pro matku a dítě v dubnu 2009 završí 12 let své činnosti. Během těchto let byla kapacita zařízení skoro vždy plně obsazena, byla tak po celou dobu jeho působení na úseku dostupných sociálních služeb zcela využita. Do konce roku 2008 se v Domově vystříдалo cca 200 matek a 388 dětí. Specifikem zařízení je, že přijímá i vícečetné rodiny, které mnoho azylových domů nepřijímá (např. se sedmi dětmi). Do Domova je také přijímáno velké procento rómských klientek, které mají velmi složité postavení v dnešní společnosti.

Domov je spíše menším zařízením, kde je velká možnost individuální práce s uživatelem služby, jsou zde minimální bariéry v případě vzájemné komunikace, navázané vzájemným pevnějším vztahem, jak u uživatelů služby, tak mezi nimi a pracovníky.

Z dosavadních zkušeností vyplývá, že za jednu ze základních charakteristik klientek, které přicházejí do Domova sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku lze považovat deprivaci a výchovnou zanedbanost matky samotné (dysfunkční rodina, event. dětství prožité v ústavní péči) a následné negativní výchovné vzorce a postoje zaujímané vůči vlastním dětem. Jedná se o problém, který v rodinách našich klientek přechází z generace na generaci, proto je zde reálný předpoklad deprivace jejich dětí, který s sebou nese možné riziko delikvence a sociální

nepřizpůsobivosti v pozdějším věku. Z toho důvodu je velká pozornost věnována vztahu mezi matkou a dítětem. Účelem projektu je snaha o motivaci matky k jiným výchovným postojům společně s aktivním zapojením samotných dětí do tohoto procesu. V systému preventivního působení v rámci předcházení nežádoucím projevům v chování nelze jednotku matka dítě eliminovat, neboť i tato situace je sama o sobě nepřírozená, z důvodu úplné nebo částečné absence otce.

DOHODA O POSKYTNUTÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY Č.

Poskytovatel sociální služby:

Farní charita Veselíčko
Domov sv. Alžběty pro matku a dítě
Veselíčko 22, 398 42
IČO: 65050495
Zastoupený: Marií Sádlovou – ředitelkou

a

Uživatel sociální služby:

<i>jméno:</i>		<i>příjmení</i>	
<i>trvalé bydliště:</i>			
<i>rodné číslo:</i>		<i>číslo OP</i>	

Děti uživatele sociální služby:

<i>jméno</i>	<i>příjmení</i>	<i>rodné číslo</i>

se dnešního dne dohodli na poskytování sociálních služeb dle níže uvedených podmínek:

1. PŘEDMĚT A ROZSAH POSKYTOVANÝCH SLUŽEB

Farní charita Veselíčko prostřednictvím svého zařízení – Domova sv. Alžběty pro matku a dítě poskytne uživateli základní služby azylového typu:

- **poskytnutí ubytování obsahuje:**
 - ubytování v samostatném pokoji po dobu uvedenou v této dohodě v odstavci 2.
 - umožnění celkové hygieny těla ve společné koupelně.
 - vytvoření podmínek, v rámci kterých si uživatel může zajistit úklid svěřeného pokoje a společných prostor, vyprání a vyžehlení osobního i ložního prádla.
 - možnost využít standardní inventář pokoje či společných prostor, případně jej doplnit z inventárního skladu

- **poskytnutí stravy obsahuje:**
 - možnost využití společné kuchyně vybavené základním inventářem (vč. sporáku), kde si uživatel může sám zajistit přípravu stravy či stravu uchovávat.
 - možnost využití osobní asistence pracovníka při přípravě stravy.
- **pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí obsahuje:**
 - pomoc při vyřizování běžných záležitostí vyplývajících z individuálních plánů a potřeb uživatele.
 - pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou, pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob, včetně uplatňování zákonných nároků a pohledávek.

Konkrétní naplňování poskytnutých služeb, jakož i společné soužití uživatelů v zařízení se řídí vnitřními směrnici uvedenými v Domovním řádě zařízení, který je součástí inventáře svěřeného pokoje a se kterým je uživatel seznámena před podepsáním této dohody.

2. MÍSTO A ČAS POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Sjednané služby jsou poskytovány v zařízení:

Domov sv. Alžběty pro matku a dítě
Veselíčko 22, 398 43

Poskytovatel se zavazuje poskytovat služby na dobu šesti měsíců s možností dalšího prodloužení, které je řešeno individuálně.

Sjednané služby budou poskytnuty po dobu: od do

3. PLATEBNÍ PODMÍNKY

Za poskytované služby náleží poskytovateli úhrada dle následujícího ceníku:

- **úhrada za poskytnutí ubytování:**

	Počet osob		Sazba na den
		Dospělá osoba bez dětí	100,-Kč/den
x	1	Dospělá osoba s nezletilými dětmi	70,-Kč/den
x	1	Dítě	40,-Kč/den

- **úhrada za ostatní doplňkové služby:**

Poplatek za praní	10,-Kč/1 vyprání
Využití soukromých elektrospotřebičů na pokoji (žehlička, rychlovarná konvice, televize, rádio)	20,-Kč/elektrospotřebič/měsíc
Odvoz odpadu	80,-Kč/popelnice

V rámci ubytovacích služeb se poskytovatel zavazuje zajistit dodávku elektrické energie a vody a dále zajistí provozuschopný stav zařízení včetně zajištění nezbytných oprav a údržby.

- **Ostatní služby jsou poskytovány zdarma v duchu Zákona č. 108/2006 o sociálních službách.**
- **V případě poškození či ztráty inventáře jsou vzniklé škody hrazeny na náklady uživatele.**

Úhradu za poskytnuté služby se uživatel zavazuje uhradit do **25.dne** v daném měsíci a to v hotovosti či bankovním převodem na účet na účet FCH Veselíčko.

Poskytovatel se zavazuje vystavit uživateli řádný účetní doklad o zaplacení služeb.

4. UJEDNÁNÍ O DODRŽOVÁNÍ VNITŘNÍCH PRAVIDEL ZAŘÍZENÍ

Nedílnou součástí inventáře pokoje je 1 výtisk domovního řádu platného pro všechny uživatele služeb. Uživatel stvrzuje, že byla řádně před podepsáním dohody seznámena s domovním řádem, který se nadále zavazuje dodržovat. Ubytovaná stvrzuje svým podpisem, že byla řádně a srozumitelně seznámena s bezpečnostními pravidly, zejména pak s protipožárními opatřeními a hygienickými pravidly.

5. UJEDNÁNÍ VZTAHUJÍCÍ SE K UBYTOVACÍM SLUŽBÁM

Uživatel se seznámil se stavem svěřeného pokoje i inventáře a svým podpisem stvrzuje, že vše je ve stavu způsobilém k řádnému užívání.

Uživateli byl dán k dispozici klíč od pokoje, skříňky v kuchyni a branky za které nese plnou odpovědnost.

Poskytovatel nenese odpovědnost za ztrátu či zcizení osobního vlastnictví uživatele ve společných prostorách ani na pokoji uživatele.

Uživatel se zavazuje, že po ukončení dohody, nejpozději však do 3 dnů po ukončení ubytovacích služeb, předá pokoj a inventář, včetně kuchyňské skříňky a lednice v původním a čistém stavu s přihlédnutím k běžnému opotřebení. Při odchodu má klientka možnost nechat si jakékoliv věci v půdních prostorech Domova, avšak nejdéle na dobu 2 měsíců od ukončení pobytu. V případě, že tato doba bude překročena, klientce bude doručena písemná výzva k vyzvednutí. Pokud si do měsíce věci neodstěhuje, Domov si vyhrazuje právo rozdělit věci mezi potřebné či je zlikvidovat.

6. UKONČENÍ DOHODY A VÝPOVĚDNÍ DŮVODY A LHŮTY

Uživatel může dohodu ukončit na vlastní žádost kdykoli a to bez udání důvodu.

K ukončení poskytování služeb ze strany zařízení může dojít z rozhodnutí odpovědné osoby (ředitelky FCH nebo jejího zástupce v době její nepřítomnosti) a to zejména v případech hrubého porušení domovního řádu stran uživatele, případně při opakovaném porušování domovního řádu.

Za hrubé porušení domovního řádu se rozumí:

- nesplnění smluvních podmínek, zejména pak nedodržení platebních podmínek.
- neplnění řádné péče o dítě, zejména pak zanedbání povinné péče, fyzické tresty uplatněné na dítěti, odebrání dítěte z péče uživatele, neohlášené opuštění dítěte či ohrožení mravní výchovy dítěte.
- opakovaná nespolupráce s pracovníky zařízení.
- nerespektování a nedodržování bezpečnostních a hygienických pravidel.
- hrubé a agresivní chování vůči ostatním uživatelům služeb zařízení či vůči pracovníkům zařízení.
- užívání návykových látek v zařízení, popřípadě jejich vnášení do areálu zařízení.
- opakované poškozování či krádež inventáře zařízení.

Za opakované porušování domovního řádu se rozumí:

- je-li uživateli uděleno písemné napomenutí za porušení domovního řádu, v případě udělení 3. napomenutí za porušení domovního řádu je uživateli ukončena dohoda o poskytování sociálních služeb. Přičemž platí, že opakovaně lze získat za stejný přestupek další napomenutí.

V případě ukončení poskytování služby z důvodu hrubého nebo opakovaného porušení domovního řádu je dohoda ukončena v co nejkratším termínu, který závisí na společné dohodě obou smluvních stran.

V případě odvolání souhlasu ke zpracování osobních údajů je dalším důvodem ze strany zařízení sociální službu uživateli ukončit (u pobytové služby je nutno osobní údaje zpracovávat).

7. DALŠÍ UJEDNÁNÍ

Dohoda je vyhotovena ve 2 provedeních a každá se smluvních stran obdrží 1 výtisk.

Dohodu je možné měnit pouze v písemné formě a za souhlasu obou smluvních stran.

Smluvní strany si dohodu řádně přečetli, byla jim srozumitelná a svým podpisem stvrzují, že s obsahem dohody souhlasí. Dohoda byla podepsána na základě svobodné vůle obou smluvních stran.

Nedílnou součástí této dohody je výtisk domovního řádu, který je zároveň inventářem svěřeného pokoje, další nedílnou součástí dohody je také Souhlas s poskytováním a nakládáním s osobními daty.

Tato dohoda je platná v období uvedeném v bodě 2.místo a čas poskytnutí sociální služby.

Ve Veselíčku dne

.....
Poskytovatel

.....
Uživatel

Příloha č. 3

